

วิเคราะห์ความเชื่อและพิธีกรรมที่มีต่อองค์หลวงปู่มีชัย และองค์หลวงปู่
วิชัย ของชุมชนตำบลนาข่า อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี *

AN ANALYSIS OF THE BELIEFS AND THE SIGNIFICANCE GIVEN TO
LUANG PU MEECHAI AND LUANG UP WICHAH BY THE COMMUNITY
OF NA KHA SUBDISTRICT, MUEANG DISTRICT, UDON THANI
PROVINCE

พระครูสุเมธโพธิคุณ สุมะโส (เกชา สรรักษ์)¹, พระมหาไพฑูรย์ สิริธมโม², สมเดช นามเกต³
และ อริย์ธัช เลิศรวมโชค⁴

Phrakru Sumetphotikhun Sumedso (Kecha Sornrak)¹, Phramaha Paitool Siridhammo², Somdet Namket³
and Arithat loesruamchok⁴

¹⁻⁴มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย, ประเทศไทย

1-4Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nong Khai Campus, Thailand

Corresponding Author's Email: 6402105009@mcu.ac.th

วันที่รับบทความ : 7 กุมภาพันธ์ 2568; วันที่แก้ไขบทความ 23 กุมภาพันธ์ 2568; วันที่ตอบรับบทความ : 25 กุมภาพันธ์ 2568

Received 7 February 2025; Revised 23 February 2025; Accepted 25 February 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมในพระพุทธศาสนา
เถรวาท (2) เพื่อศึกษาสภาพความเชื่อและพิธีกรรมที่มีต่อองค์หลวงปู่มีชัย และองค์หลวงปู่วิชัย

Citation:

* พระครูสุเมธโพธิคุณ สุมะโส (เกชา สรรักษ์), พระมหาไพฑูรย์ สิริธมโม, สมเดช นามเกต และ อริย์ธัช เลิศรวมโชค. (2568).
วิเคราะห์ความเชื่อและพิธีกรรมที่มีต่อองค์หลวงปู่มีชัย และองค์หลวงปู่วิชัย ของชุมชนตำบลนาข่า อำเภอเมือง จังหวัด
อุดรธานี. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 3(1), 411-424.

Phrakru Sumetphotikhun Sumedso (Kecha Sornrak), Phramaha Paitool Siridhammo, Somdet Namket
and Arithat loesruamchok. (2025). An Analysis Of The Beliefs And The Significance Given To Luang Pu
Meechai And Luang Up Wichai By The Community Of Na Kha Subdistrict, Mueang District, Udon Thani
Province. Journal of Interdisciplinary Social Development, 3(1), 411-424.;

DOI: <https://doi.org/10.>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

ของชุมชนตำบลนาข่า อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี (3) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อและพิธีกรรมที่มีต่อองค์หลวงปู่มีชัย และองค์หลวงปู่วิชัย ของชุมชนตำบลนาข่า อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี การวิจัยเป็นเชิงคุณภาพ โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 25 รูป/คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูล แล้วใช้การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความเชื่อและพิธีกรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท ของชุมชนตำบลนาข่าสะท้อนถึงการยึดมั่นในพระรัตนตรัย โดยชาวบ้านปฏิบัติศีล 5 ทำบุญในวันสำคัญทางศาสนา บูชาพระพุทธรูป และปฏิบัติธรรม เพื่อเสริมสร้างจิตใจและความสงบสุข ความเชื่อเรื่องกรรมและบทบาทของพระสงฆ์ยังเป็นแกนหลักในการรักษาศีลธรรมและความสัมพันธ์ในชุมชน

2. สภาพความเชื่อและพิธีกรรมที่มีต่อองค์หลวงปู่มีชัย และองค์หลวงปู่วิชัยของชุมชนมีบทบาทสำคัญใน 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านบุคคล สร้างศรัทธามีความศักดิ์สิทธิ์ และยึดถือเพื่อดำเนินชีวิตอย่างมีศีลธรรม (2) ด้านสังคม ช่วยสร้างความสามัคคีในชุมชน และส่งเสริมบทบาทของวัดเป็นศูนย์กลางชุมชน (3) ด้านเศรษฐกิจ ช่วยกระตุ้นการท่องเที่ยวทางศาสนา การค้าและเศรษฐกิจชุมชน (4) ด้านประเพณี ช่วยรักษาและสืบทอดพิธีกรรมดั้งเดิม เสริมสร้างอัตลักษณ์ของชุมชน

3. วิเคราะห์ความเชื่อและพิธีกรรมที่มีต่อองค์หลวงปู่มีชัย และองค์หลวงปู่วิชัยของชุมชน พบว่า ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับองค์หลวงปู่มีชัยและองค์หลวงปู่วิชัยช่วยสร้างความมั่นคงทางจิตใจ ลดความขัดแย้ง ส่งเสริมความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชุมชน ตลอดจนสนับสนุนเศรษฐกิจและการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ทำให้ตำบลนาข่ามีความสงบสุขและเจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ความเชื่อ, พิธีกรรม, องค์หลวงปู่มีชัย, องค์หลวงปู่วิชัย

Abstract

This research aims to (1) study beliefs and rituals in Theravāda Buddhism, (2) examine the current state of beliefs and rituals related to Luang Pu Meechai and Luang Pu Wichai in the Naka Subdistrict community, Mueang District, Udon Thani Province, and (3) analyze these beliefs and rituals within

the community. This qualitative research gathers data from documents and interviews with 25 key informants using structured interview guidelines, and the data is analyzed through comparative analysis to identify relationships between findings.

Findings:

1. Beliefs and Rituals in Theravāda Buddhism The beliefs and rituals in the Naka Subdistrict community reflect strong adherence to the Triple Gem. Villagers observe the Five Precepts, make merit on important Buddhist days, venerate Buddha images, and practice meditation to cultivate inner peace. The concepts of karma and the role of monks remain central to upholding morality and maintaining community harmony.

2. The Current State of Beliefs and Rituals Related to Luang Pu Meechai and Luang Pu Wichai The beliefs and rituals associated with these revered monks play a significant role in four key aspects: 1. Personal Aspect: They inspire faith, are perceived as sacred, and serve as moral guides for ethical living. 2. Social Aspect: They foster community unity and reinforce the role of temples as community centers. 3. Economic Aspect: They contribute to religious tourism, local commerce, and community economic growth. 4. Cultural Aspect: They help preserve and pass down traditional rituals, strengthening the community's cultural identity.

3. Analysis of the Beliefs and Rituals Related to Luang Pu Meechai and Luang Pu Wichai The study finds that these beliefs and rituals provide psychological stability, reduce conflicts, and enhance community cohesion. They also support economic development and cultural preservation, contributing to the long-term peace and prosperity of the Naka Subdistrict.

Keywords: Belief, Rituals, Luang Pu Meechai, Luang Pu Wichai

บทนำ

ความเชื่อและพิธีกรรมทางศาสนาเป็นองค์ประกอบสำคัญของสังคมไทย โดยเฉพาะในชุมชนที่มีศูนย์กลางทางศาสนาอย่างวัด วัดเป็นสถานที่ที่ประชาชนใช้เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ (พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), 2557) และเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมทางศาสนา วัฒนธรรม และจารีตประเพณีท้องถิ่น (กรมการศาสนา, 2563) ในตำบลนาข่า อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี องค์หลวงปู่มีชัย และองค์หลวงปู่วิชัยเป็นพระสงฆ์ที่ได้รับความเคารพและศรัทธาจากชุมชนเป็นอย่างมาก ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับหลวงปู่ทั้งสองมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเป็นปึกแผ่นในชุมชนและส่งเสริมคุณค่าทางศาสนา อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันกระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ส่งผลกระทบต่อความเชื่อและพิธีกรรมทางศาสนา (สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2565) โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนและคนรุ่นใหม่ที่อาจมีความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนาและประเพณีลดน้อยลง การศึกษาและวิเคราะห์ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับองค์หลวงปู่มีชัยและองค์หลวงปู่วิชัยจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อนำไปสู่แนวทางในการรักษาและถ่ายทอดวัฒนธรรมทางศาสนาให้คงอยู่ต่อไป (จารุวรรณ ศรีสมบัติ, 2561)

สภาพปัญหาปัจจุบันปัจจุบันพบว่าแม้ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับองค์หลวงปู่มีชัยและองค์หลวงปู่วิชัยยังคงได้รับการปฏิบัติในชุมชน แต่แนวโน้มของการมีส่วนร่วมในพิธีกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะในกลุ่มคนรุ่นใหม่เริ่มลดลง นอกจากนี้ ข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับหลวงปู่ยังไม่ได้รับการบันทึกและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ซึ่งอาจส่งผลต่อการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับคนรุ่นหลัง (สมหมาย คำสิงห์นอก, 2562) กลุ่มตัวอย่างที่ต้องศึกษาการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตการณ์ภาคสนาม กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่พระสงฆ์และผู้ปฏิบัติศาสนกิจที่เกี่ยวข้องกับองค์หลวงปู่มีชัยและองค์หลวงปู่วิชัย ผู้อาวุโสและบุคคลสำคัญในชุมชนที่มีความรู้เกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมดังกล่าว ชาวบ้านที่มีส่วนร่วมในพิธีกรรมและศรัทธาต่อองค์หลวงปู่มีชัยและองค์หลวงปู่วิชัย

ความสำคัญของการวิจัยการศึกษานี้มีความสำคัญในการทำความเข้าใจถึงบทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่มีต่อชีวิตของชาวบ้านตำบลนาข่า รวมถึงการวิเคราะห์ผลกระทบทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้อง การศึกษาดังกล่าวยังช่วยให้เกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับศาสนาและวัฒนธรรมให้กับคนรุ่นหลัง เพื่อให้สามารถรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีที่สำคัญของชุมชนไว้ได้ และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 1. ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับ

ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับองค์หลวงปู่มีชัยและองค์หลวงปู่วิชัย 2. ช่วยส่งเสริมความเข้าใจและการสืบทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับศาสนาและวัฒนธรรมของชุมชนตำบลนาข่า 3. เป็นแนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนาพิธีกรรมทางศาสนาให้เข้ากับบริบทสังคมปัจจุบัน 4. สนับสนุนการสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชน หน่วยงานทางศาสนา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่นและ 5. เป็นแนวทางสำหรับการวิจัยในอนาคตเกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนาและพิธีกรรมในชุมชนอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท
2. เพื่อศึกษาสภาพความเชื่อและพิธีกรรมที่มีต่อองค์หลวงปู่มีชัย และองค์หลวงปู่วิชัยของชุมชนตำบลนาข่า อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อและพิธีกรรมที่มีต่อองค์หลวงปู่มีชัย และองค์หลวงปู่วิชัย ของชุมชนตำบลนาข่า อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

การทบทวนวรรณกรรม

วานิดิวิวัฒน์ คำเรือง (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความเชื่อและพิธีกรรมของชาวน่านที่มีต่อเสาพระหลักเมื่อน่าน พบว่า เสาพระหลักเมื่อน่านสร้างจากไม้สักทอง มีลักษณะพิเศษคือยอดเป็นรูปพระพรหม 4 หน้า หมายถึง เมตตา กรุณา มุติตา และอุเบกขา มีความเชื่อว่าเสาหลักเมืองเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวเมือง มีประเพณีสักการะ เช่น พิธีบวงสรวง เสาหลักเมืองในวันพญาวัน (15 เมษายน) และพิธีสงฆ์ในช่วงสงกรานต์

คณิตชลท์ จองบุญ (2565) ได้ทำการวิจัยวิจัยเรื่อง การบูรณาการกลไกเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนผ่านภูมิปัญญา พิธีกรรม และวรรณกรรมท้องถิ่น จังหวัดลำปาง ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพิธีกรรม วรรณกรรม และภูมิปัญญากับการพัฒนาสังคม พบว่า ความเชื่อและพิธีกรรมมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนสังคม ทั้งในแง่ศาสนา ความศรัทธา และความสัมพันธ์ทางเครือญาติ มีการใช้ความเชื่อร่วมกับศาสนา เช่น การเลี้ยงผีปู่ย่า ที่มีบทบาทเชื่อมโยงเครือญาติผ่านสายมารดา

พระบุญเลี้ยง โอภาโส (สุขพิพัฒน์) (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ความเชื่อในการอนุรักษ์ป่าชุมชนของชาวตำบลสวนจิก อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า คนใน

พื้นที่ที่มีความเชื่อ 3 ด้านเกี่ยวกับป่าชุมชน คือ อำนาจสิทธิ์ วิถีชีวิต และวิถีปฏิบัติต่อความเชื่อ ป่าชุมชนในตำบลสวนจิกเป็นแหล่งอาหาร ศูนย์การเรียนรู้ และสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อนี้ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ป่า โดยอิงหลักพุทธจริยศาสตร์

พระปลัดชนะศึก สุนตจิตโต (สำราญพานิช) (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทศนคติของประชาชนที่มีต่อพิธีพุทธาภิเษก กรณีศึกษาวัดราษฎร์ศรัทธาธรรม (วัดบางชัน) เขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนมีความเชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ของพิธีพุทธาภิเษก โดยเชื่อว่าวัตถุมงคลที่ผ่านพิธีนี้สามารถคุ้มครองและให้โชคดี ประชาชนที่เข้าร่วมพิธีมีความรู้สึกได้รับสิริมงคลและกำลังใจในการดำเนินชีวิต มีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงสถานที่จัดงาน เพิ่มจุดบริการวัตถุมงคล และมาตรการป้องกันโรคระบาด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดนี้สะท้อนให้เห็นว่าความเชื่อและพิธีกรรมในแต่ละพื้นที่มีบทบาทสำคัญต่อชุมชน โดยเป็นทั้งเครื่องมือเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของผู้คน และกลไกในการรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์ความเชื่อและพิธีกรรมที่มีต่อองค์หลวงปู่มีชัย และองค์หลวงปู่วิชัย ของชุมชนตำบลนาข่า อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเน้นการเก็บข้อมูลเชิงลึกผ่านการสัมภาษณ์ การสังเกต และการศึกษาข้อมูลเอกสาร

2. ขอบเขตการวิจัย ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับองค์หลวงปู่มีชัย และองค์หลวงปู่วิชัย รวมถึงบทบาทและอิทธิพลที่มีต่อชุมชนตำบลนาข่า ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาในเขตตำบลนาข่า อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ขอบเขตด้านเวลา เก็บรวบรวมข้อมูลภายในช่วงระยะเวลาที่กำหนดในการศึกษาวิจัย

3. กลุ่มตัวอย่างและการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยแบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ พระสงฆ์และบุคคลทางศาสนา ที่เกี่ยวข้องกับองค์หลวงปู่มีชัย และองค์หลวงปู่วิชัย ผู้อาวุโสและบุคคลสำคัญในชุมชน ที่มีความรู้เกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมที่

เกี่ยวข้อง ชาวบ้านในตำบลนาข่า ที่เข้าร่วมพิธีกรรมและมีความศรัทธาต่อองค์หลวงปู่ รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดประมาณ 25 รูป/คน

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษานี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้ 1. การศึกษาข้อมูลเอกสาร (Documentary Research) ศึกษาตำรา งานวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาและพิธีกรรมทางศาสนา 2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้อง และ 3. การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม (Participant and Non-participant Observation) ลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม โดยสังเกตการปฏิบัติพิธีกรรมและพฤติกรรมของชุมชน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่รวบรวมจะถูกวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจำแนกและตีความข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกตเพื่อสังเคราะห์ความหมายเชิงลึกเกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมที่มีต่อองค์หลวงปู่มีชัย และองค์หลวงปู่วิชัย

6. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลทำโดยใช้วิธี Triangulation ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน ได้แก่ การเปรียบเทียบข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่หลากหลาย การตรวจสอบข้อมูลจากหลายแหล่ง เช่น เอกสาร การสัมภาษณ์ และการสังเกต การนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์อย่างรอบด้านก่อนสรุปผล

7. จริยธรรมในการวิจัย การวิจัยนี้ปฏิบัติตามหลักจริยธรรมในการวิจัย โดยได้รับความยินยอมจากผู้ให้ข้อมูลก่อนการสัมภาษณ์ และรักษาความเป็นส่วนตัวของข้อมูล ไม่เปิดเผยชื่อหรือข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล

ผลการวิจัย

1. ความเชื่อและพิธีกรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาทของชุมชนตำบลนาข่า อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี สะท้อนถึงการยึดมั่นในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัด โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่พระรัตนตรัย (พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์) ซึ่งชาวบ้านปฏิบัติผ่านการรักษาศีล 5 การทำบุญในวันสำคัญทางศาสนา การถวายสังฆทาน การบูชาพระพุทธรูป การฝึกสมาธิ และการปฏิบัติธรรมต่าง ๆ กิจกรรมเหล่านี้ช่วยเสริมสร้างจิตใจให้บริสุทธิ์ ลดความทุกข์ในชีวิต และสร้างความสงบสุขให้กับทั้งตนเองและชุมชน นอกจากนี้ ความเชื่อในเรื่องราวกรรมและบทบาทของพระสงฆ์ยังมีความสำคัญต่อการรักษาศีลธรรมในชุมชน กิจกรรมทาง

ศาสนา เช่น การทำบุญ การแสดงความกตัญญู และการร่วมมือในพิธีกรรมต่าง ๆ ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน ทำให้เกิดความสามัคคีและความมั่นคงทางจิตใจ ความเชื่อและพิธีกรรมในพระพุทธศาสนาช่วยสร้างสมดุลทั้งด้านจิตใจ สังคม และวัฒนธรรมในชุมชนตำบลนาข่า พร้อมทั้งสะท้อนถึงคุณค่าของการดำเนินชีวิตที่เน้นความสงบสุข ความดีงาม และความเจริญรุ่งเรืองของสังคมโดยรวม

2. สภาพความเชื่อและพิธีกรรมที่มีต่อองค์หลวงปู่มีชัย และองค์หลวงปู่วิชัย ของชุมชนตำบลนาข่า อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี แบ่งออกเป็น 4 ด้านสำคัญ ดังนี้ 1. ด้านบุคคล ชาวบ้านให้ความเคารพองค์หลวงปู่ทั้งสองอย่างสูง โดยเชื่อว่าท่านมีความศักดิ์สิทธิ์และช่วยให้พ้นทุกข์ ชุมชนปฏิบัติตามคำสอนเรื่องศีล สมาธิ และปัญญา พร้อมทั้งเลียนแบบวิถีชีวิตของหลวงปู่เพื่อสร้างความสงบสุขและความเจริญในชีวิต 2. ด้านสังคม ความศรัทธาต่อหลวงปู่ช่วยสร้างความสามัคคีและความสัมพันธ์อันดีในชุมชน การรวมตัวทำบุญและปฏิบัติธรรมช่วยเสริมสร้างคุณธรรมและความสงบสุขในชุมชน โดยหลวงปู่มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ 3. ด้านเศรษฐกิจ พิธีกรรมที่เกี่ยวกับหลวงปู่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ เช่น การกระตุ้นการค้าและการท่องเที่ยวทางศาสนา การพัฒนาวัดและสิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงการสร้างรายได้จากกิจกรรมทางศาสนาและสินค้าที่เกี่ยวข้อง และ 4. ด้านประเพณี ชาวบ้านปฏิบัติพิธีกรรมต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด เช่น การทำบุญ การถวายสังฆทาน การสวดมนต์ การทำสมาธิ และการอุทิศส่วนบุญให้ผู้ล่วงลับ เพื่อเสริมสร้างความเป็นมงคล ความสงบสุข และความเจริญในชีวิต ความเชื่อและพิธีกรรมที่มีต่อองค์หลวงปู่มีชัยและหลวงปู่วิชัยเป็นศูนย์รวมทางจิตใจของชุมชน ช่วยเสริมสร้างคุณธรรม ความสามัคคี และความมั่นคงในชีวิต พร้อมทั้งส่งเสริมเศรษฐกิจและรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่นให้คงอยู่และเติบโตอย่างยั่งยืน

3. วิเคราะห์ความเชื่อและพิธีกรรมที่มีต่อองค์หลวงปู่มีชัย และองค์หลวงปู่วิชัย ของชุมชนตำบลนาข่า อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างชุมชนใน 4 ด้านหลัก 1. ด้านบุคคล ชาวบ้านมีศรัทธาในความศักดิ์สิทธิ์ขององค์หลวงปู่ โดยมองว่าท่านเป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิตที่ดี การปฏิบัติพิธีกรรม เช่น การทำบุญ บูชาพระ และปฏิบัติธรรม ช่วยเสริมสร้างจิตใจให้สงบมั่นคง และสร้างความสามัคคีในชุมชน 2. ด้านสังคม พิธีกรรมทางศาสนาช่วยเสริมความสัมพันธ์ในชุมชนผ่านการร่วมกิจกรรมที่สร้างความสามัคคี ลดปัญหาความขัดแย้ง และสร้างความสงบสุข ความเชื่อเหล่านี้ยังช่วยรักษาอัตลักษณ์ของชุมชน และใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือพัฒนาและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ 3. ด้านเศรษฐกิจ พิธีกรรมเกี่ยวกับหลวงปู่

ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศาสนา ดึงดูดผู้มาเยือนจากพื้นที่ต่าง ๆ ส่งผลต่อการกระตุ้นเศรษฐกิจท้องถิ่นผ่านการค้าขายสินค้าท้องถิ่น การบริจาค และการระดมทุน นอกจากนี้ยังสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเศรษฐกิจภาคเกษตรกรรม และ4. ด้านประเพณี ความเชื่อและพิธีกรรมช่วยสืบทอดและผสมผสานประเพณีดั้งเดิมกับศาสนา เช่น พิธีสงฆ์หล่อปูนปั้นและงานบุญใหญ่ พร้อมปลูกฝังคุณค่าแก่คนรุ่นใหม่ ส่งเสริมเอกลักษณ์และความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับหลวงปู่มีชัยและหลวงปู่วิชัยช่วยสร้างความเจริญรุ่งเรืองและความยั่งยืนในตำบลนาข่า ทั้งในมิติศาสนา สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ช่วยให้ชุมชนมีความสุข สามัคคี และเติบโตอย่างมั่นคง

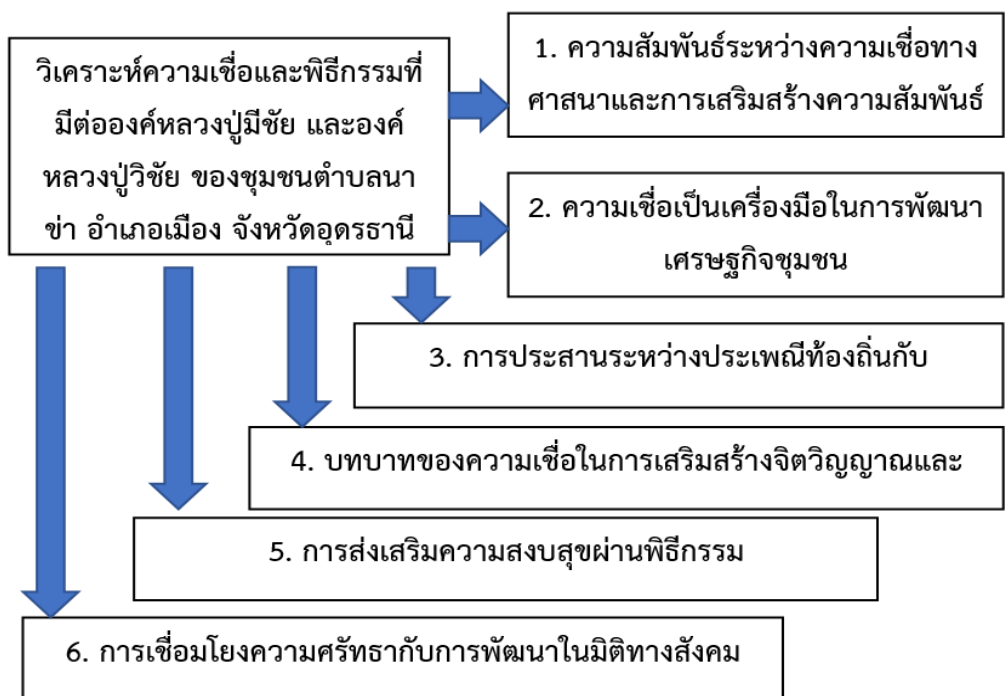
อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยเกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมที่มีต่อองค์หลวงปู่มีชัยและองค์หลวงปู่วิชัยของชุมชนตำบลนาข่า สามารถสรุปได้ตามมิติต่าง ๆ ดังนี้ 1. ด้านบุคคล ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ความเชื่อในหลวงปู่ทั้งสองมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างจิตใจของชาวบ้าน ช่วยให้เกิดความสงบและมั่นคงในชีวิตประจำวัน ชาวบ้านเชื่อมั่นว่าหลวงปู่คุ้มครองและเสริมโชคกลาง การปฏิบัติพิธีกรรมช่วยฝึกฝนจิตใจและเสริมสร้างคุณธรรมในชีวิต ทำให้สมาชิกในชุมชนดำเนินชีวิตด้วยสติและความมั่นคง 2. ด้านสังคม ความเชื่อและพิธีกรรมทางศาสนามีบทบาทในการเสริมสร้างความสามัคคีในชุมชน ช่วยให้สมาชิกในชุมชนมีโอกาสร่วมกิจกรรมทางศาสนา ซึ่งสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ พิธีกรรมยังช่วยรักษาเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การฟ้อนรำและการเล่นดนตรีพื้นบ้าน ซึ่งทำให้ชุมชนภูมิใจในประเพณีของตนและสามารถถ่ายทอดไปยังเยาวชน 3. ด้านเศรษฐกิจ การเชื่อและพิธีกรรมส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจท้องถิ่น โดยดึงดูดนักท่องเที่ยวผ่านกิจกรรมทางศาสนา ทำให้เกิดการใช้จ่ายในท้องถิ่นทั้งจากการซื้อของที่ระลึกและการบริการอื่น ๆ พิธีกรรมยังช่วยส่งเสริมการค้าขายของท้องถิ่นและสร้างรายได้จากการบริจาคและการทำบุญ ซึ่งนำไปพัฒนาโครงการในชุมชน และ4. ด้านประเพณี พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับหลวงปู่ช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นและเชื่อมโยงระหว่างความเชื่อทางศาสนากับวัฒนธรรมท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของเยาวชนในกิจกรรมทางศาสนาและประเพณีช่วยให้การสืบทอดประเพณีมีความยั่งยืน ความเชื่อและพิธีกรรมที่มีต่อองค์หลวงปู่มีชัยและองค์หลวงปู่วิชัยมีผลกระทบที่สำคัญทั้งในด้านจิตใจ สังคม เศรษฐกิจ และการอนุรักษ์ประเพณี โดยไม่เพียงแต่เสริมสร้างความสงบสุขและ

ความสามัคคีในชุมชน แต่ยังคงผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและการรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่นให้คงอยู่ได้อย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **คณิต ชลท์ จอบบุญ** (2565) ได้ทำการวิจัยวิจัยเรื่อง “การบูรณาการกลไกเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนผ่านภูมิปัญญา พิธีกรรม และวรรณกรรมท้องถิ่น จังหวัดลำปาง” ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพิธีกรรม วรรณกรรม และภูมิปัญญากับการพัฒนาสังคม พบว่าความเชื่อและพิธีกรรมมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนสังคม ทั้งในแง่ศาสนา ความศรัทธา และความสัมพันธ์ทางเครือญาติ มีการใช้ความเชื่อร่วมกับศาสนา เช่น การเลี้ยงผีปู่ย่า ที่มีบทบาทเชื่อมโยงเครือญาติผ่านสายมารดา

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์ความเชื่อและพิธีกรรมที่มีต่อองค์หลวงปู่มีชัย และองค์หลวงปู่วิชัย ของชุมชนตำบลนาข้า อำเภอมะนัง จังหวัดอุดรธานี” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนามตามกรอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย ที่จะนำเสนอ ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "วิเคราะห์ความเชื่อและพิธีกรรมที่มีต่อองค์หลวงปู่มีชัยและองค์หลวงปู่วิชัย ของชุมชนตำบลนาข่า" ได้นำเสนอองค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญในหลายด้าน ได้แก่

1. ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อทางศาสนาและความสัมพันธ์ในชุมชน ความเชื่อในหลวงปู่ทั้งสองมีบทบาทในการเสริมสร้างความสามัคคีในชุมชน ช่วยให้ชาวบ้านร่วมมือกันในกิจกรรมทางศาสนาและพิธีกรรมต่าง ๆ

2. ความเชื่อในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับหลวงปู่มีชัยและหลวงปู่วิชัยมีผลต่อเศรษฐกิจท้องถิ่น โดยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศาสนา การค้าขายของที่ระลึก และกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน

3. การผสมผสานระหว่างประเพณีท้องถิ่นและหลักธรรมศาสนา การจัดพิธีกรรมเชื่อมโยงประเพณีท้องถิ่นกับคำสอนทางศาสนา ทำให้รักษาความเป็นเอกลักษณ์และส่งเสริมการสืบทอดประเพณีให้กับคนรุ่นใหม่

4. บทบาทในการเสริมสร้างจิตวิญญาณและคุณธรรม ความเชื่อในหลวงปู่ช่วยเสริมสร้างคุณธรรมและจิตวิญญาณที่ดีในชุมชน โดยชาวบ้านดำเนินชีวิตตามหลักธรรมเพื่อความสงบสุข

5. การส่งเสริมความสงบสุขผ่านพิธีกรรม พิธีกรรมช่วยลดความเครียดและขัดแย้งในชุมชน ทำให้เกิดสภาพแวดล้อมที่สงบสุข

6. การเชื่อมโยงความศรัทธากับการพัฒนา ความเชื่อในหลวงปู่มีชัยและหลวงปู่วิชัยสนับสนุนการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและการสนับสนุนเกษตรกรรม

7. ความสำคัญของหลวงปู่เป็นศูนย์รวมทางจิตวิญญาณ หลวงปู่มีชัยและหลวงปู่วิชัยเป็นศูนย์รวมจิตวิญญาณที่ช่วยเชื่อมโยงชุมชนและเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิตของชาวบ้าน

โดยรวมแล้ว การวิจัยนี้ชี้ให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของความเชื่อและพิธีกรรมในการเสริมสร้างความสามัคคีในชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจ การรักษาประเพณีท้องถิ่น และการเสริมสร้างจิตวิญญาณและคุณธรรมในชีวิตประจำวันของชาวบ้าน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "วิเคราะห์ความเชื่อและพิธีกรรมที่มีต่อองค์หลวงปู่มีชัย และองค์หลวงปู่วิชัย ของชุมชนตำบลนาข่า อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี" เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพที่มุ่งเน้นการสำรวจและวิเคราะห์ความเชื่อและการปฏิบัติพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับองค์หลวงปู่มีชัยและองค์หลวงปู่วิชัยในชุมชนดังกล่าว โดยการศึกษาครอบคลุมถึง 1. ความเชื่อ ผลการวิจัยพบว่าความเชื่อที่ชุมชนมีต่อหลวงปู่ทั้งสองนั้นมีบทบาทสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ที่มั่นคงระหว่างชุมชนกับพระสงฆ์เป็นต้นแบบทางจิตใจ หลวงปู่มีชัยและหลวงปู่วิชัยถือเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือทางจิตใจและความสุขทางสังคม 2. พิธีกรรม พิธีกรรมที่มีการปฏิบัติในชุมชนเกี่ยวกับหลวงปู่ทั้งสอง ได้แก่ พิธีสวดมนต์และพิธีกรรมทางศาสนาอื่น ๆ ซึ่งได้รับการทำต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างความศรัทธาและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชุมชน และ 3. ผลกระทบและความหมายทางสังคม ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าพิธีกรรมและความเชื่อเหล่านี้ไม่เพียงแต่สร้างความเชื่อมั่นในศาสนา แต่ยังช่วยส่งเสริมความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชุมชน มีผลในการรักษาและเสริมสร้างความสงบสุขภายในหมู่บ้าน โดยรวมแล้ว ผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของหลวงปู่มีชัยและหลวงปู่วิชัยในแง่ของความเชื่อและพิธีกรรมที่สร้างความสามัคคีและความสงบสุขในชุมชนตำบลนาข่า ซึ่งจากการวิจัยผู้วิจัยได้ข้อเสนอนี้

ข้อเสนอนโยบาย 1. การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรม 2. การส่งเสริมการศึกษาและการอนุรักษ์ประเพณี 3. การส่งเสริมความร่วมมือในชุมชนเพื่อพัฒนาสังคม 4. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในชุมชน และ 5. การสนับสนุนการสร้างคามยั่งยืนทางเศรษฐกิจท้องถิ่น

ข้อเสนอนำผลวิจัยไปใช้ 1. การสร้างหลักสูตรการศึกษาท้องถิ่น 2. การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศาสนา 3. การสร้างกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสามัคคีในชุมชน 4. การสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจจากกิจกรรมทางศาสนา และ 5. การอนุรักษ์และพัฒนาประเพณีท้องถิ่น

ข้อเสนอนำผลวิจัยไปใช้ 1. การขยายขอบเขตการวิจัยไปยังพื้นที่อื่น 2. การศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรม 3. การสำรวจทัศนคติของกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย 4. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อทางศาสนาและการพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชน และ 5. การพัฒนาเครื่องมือในการศึกษาพิธีกรรมและความเชื่อในชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา. (2563). วัฒนธรรมและศาสนาในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์กรมการศาสนา.
- คณิตชลท์ จอญบุญ. (2565). การบูรณาการกลไกเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนผ่านภูมิปัญญาพิธีกรรม และวรรณกรรมท้องถิ่น จังหวัดลำปาง. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- จารุวรรณ ศรีสมบัติ. (2561). บทบาทของวัดในชุมชน: กรณีศึกษาวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารศาสนาและวัฒนธรรม, 5(2), 45-67.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต). (2557). พุทธศาสนากับสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระบุญเลี้ยง โสภาโส (สุขพิพัฒน์). (2565). การวิเคราะห์ความเชื่อในการอนุรักษ์ป่าชุมชนของชาวตำบลสวนจิก อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด. ใน ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระปลัดชนะศึก สุนตจิตโต (สำราญพานิช). (2565). ทศนคติของประชาชนที่มีต่อพิธีพุทธาภิเษก: กรณีศึกษาวัดราษฎร์ศรัทธาธรรม (วัดบางชัน) เขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วานิตวิวัฒน์ คำเรือง. (2565). ความเชื่อและพิธีกรรมของชาวน่านที่มีต่อเสาพระหลักเมื่อน่าน. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมหมาย คำสิงห์นอก. (2562). การเปลี่ยนแปลงของศาสนาและความเชื่อในยุคโลกาภิวัตน์. วารสารวิจัยสังคมศาสตร์, 10(1), 89-102.

สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2565). แนวทางการส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมในชุมชน.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.